

Nakrar viðmerkingar til kjakið um tey føroysku sjúkrahúsini

Fylgir ein við í tí føroyska sjúkrahúskjakinum, er tað nógv, ein kann spyrja um, nógv, ein kann seta spurnar- tekin til, og kanska fram um alt, nógv, ein kann undrast yvir.

Tað fyrsta, greiði má fáast á í orðaskifti, og tað fyrsta, semja má gerast um, er stevnumið-spurningurin. Eftir úrslitini av teimum politisku avgerðunum higartil, hómast eingin semja um nakað sum helst. Men tað man vera undirskilt, at ein eftir besta fæleika, i mun til teir givnu ressursirnar, vil lekja fólk aftaná sjúkurl og vanlukkur.

Nógvir tættir, ið ikki tykjast vera beinleiðis týðandi, hava viðhvørt ráðandi, syrgiliga ráðandi, leiklut í kjakinum. Ofta má ein harmast um tann ógvuliga persónliga og ikki so sjáldan langrøkjta form, kjakið fær, tá tað heldur verður lagt eftir persóninum enn bóltinum. Harumframt eyðkennist kjakið oftani av ikki skjalprógv- aðum pástandum um hetta og hatta, hálvum sannleik- um og avbronglanum av statistiskum upplýsingum.

Tað skuldi verið nærliggjandi at hildið, at eitt sam- felag við 45.000 fólkum var fært fyrri at sýna størri um- hugsni við heildina enn eitt størri samfelag, har ein- staklingurin lutfalsliga er nógv minni partur av henni. At tað í størri mun kundi verið hugt út um egna nös. Men royndirnar vísa mestsum á tað øvugta.

Allar politiskar avgerðir eru í veruleikanum um býti av figgarligum resoursum. Trupulleikarnir eru at finna í tí politisku prioriteringini, har ting, ið ikki kunnu samanberast, verða samanborin og vígað uppí móti hvørjum øðrum. Og hetta er júst kjarnin í sakini, sum øll ósemjan stendst og má standast av, tí menniskjurnar eru so ymskar og hava so nógv ymisk áhugamál og virðismetingar, so ymskan hug og tørv. Tað einasta, ið kann krevjast av politiskuma avgerðum, er, at tær eru

eitt litið sindur konsekventar, og at politikararnir ikki í eini støðu geva einum ella øðrum umstøðum stóran týðning og virði, meðan somu umstøður eru næstan ignoreraðar í øðrum samanhangi. Gera teir tað, hendir tað, at tann politiska stevnan verður vinglut, óskyggin, ósamanhangandi og tilvildarlig. Og at enda, vónandi ikki tilætlað, diskriminerandi og órættvis mótvegis samfelagsborgaranum.

Tiverri kann tann hugsan birtast, at mátin, pengarnir til tað føroyska sjúkrahúsvirkið eru fingir uppá, forðar fyrri skilagóðum orðaskifti, har veruligur áhugi verður vistur at fáa sjúkrahúsvirkið at virka so væl sum gjørligt í mun til ressursirnar. Útreiðslurnar hjá sjúkrahúsvirkinum eru nevniliga grovliga sæð soleiðis dekkjaðar, at umleið helvtin av teimum er goldin av tí danska ríkinum, hin helvtin av tí føroyska samfelagnum. Menn tann helvtin, tað føroyska samfelagið leggur fram, er ikki rættiligar útreiðslur, tí í stóran mun verður hesin peningur innheintaður við skatti av útgóðnari løn og tolli av tilfari, ið verður nýtt innan sjúkrahúsvirkið.

Tiskil kunnu føroyskir politikarar liggja undir ill- gruna um, at teir bert eru áhugaðir fyrri at pressa sitrón- ina so nógv sum gjørligt við at royna at flyta so nógv var resourssir sum møgult til sína heimbygd, »sitt sjúk- hús« uttan ans fyrri heildini. Ætlandi kunnu vit fyrst vænta broyting í hesi støðu, tá blokkstúðningurin kemur og útreiðslurnar til sjúkrahúsin meira verða vígaðar upp ímóti øðrum víðurskiftum í samfelagnum enn í dag.

Endamálið má vera at røkja flestar sjúklingar á besta møguleiga hátt gjøgnum nýtslu av teimum resoursum, ið eru til taks. Hetta má vera tað einasta veruliga endamálið, tá ið ressursirnar eru avmarkaðir. Sum er eyð-

vitað. Og tað kann ikki vera meiningin at dyrka bygda- menning ella nakað líknandi pr. sjúkrahúsfiggjarætlan- ir, hóast hetta er tað sum í roynd og veru hendir í dag. Tað ber í sær, sum hjáárin, skerjing av møguleikum hjá sjúklingunum at fáa somu viðgerð á sama støði. Og henda skerjing av javnbjóðis møguleikum er órættvis og helst ikki tilætlað.

Støðan er soleiðis í løtuni, at meginparturin av tí føroyska fólkinum møguleiga er í vanda fyrri at fáa minni fræga sjúkuviðgerð enn aðramáta, tí politiskar avgerðir eru tiknar um býti av tilfeingi og sergreinum ímillum sjúkrahúsin, sýnandi heildini og hvussu høvi kann fáast at víðgera flestar sjúklingar á frægasta og ódýr- asta hátt gjørligt, minni fyrilit, meðan meira verður hugsað um tað figgarliga býtið millum kommunurnar við bygdamenningarsjónarmiði fyrri eyga. Hendan spjading av sergreinum hevur m.a. ta ávirkan, at vit fáa óhóskandi tvívalding av útgerð og amboðum, sum, umframt at vera dýr, eisini hava við sær verri nýtslu av tólum og amboðum og harvið vánaligari venjing fyrri tey, ið nýta tey. Í seinasta umfari førir hetta kanska eisini við sær verri viðgerð av sjúklingum. Og tað kann ikki vera meiningin, at sovorðin bygðapolitisk sjónar- mið skapa mannarnar í viðgerð millum íbúgvarnar. Bygdamenning og annað tilíkt má fremjast øðrvísi og á slíkan hátt, at spaki verður kallaður spaki og ikki sjúkrahús.

Sostatt hava vit sjúkrahúsvirkið, sum i mun til tann pening, ið verður brúktur til tað, ikki gevur tað gagn í góðsku og nøgd av sjúkuviðgerðum sum annars mög- ligt, tí gjøgnum peningabýtið ímillum tey 3 sjúkrahúsin, verða onnur sjónarmið mett hægri enn sjúkuviðgerð.

Tann kann kanska sigast, at um stuðulstíðok vóru

